

Bildung ja demokraatia. Kokkuvõte

Demokraatia ja hariduse käsitus projektis *Bildung*

Mõisted *demokraatia* ja *haridus* on seotud haridus- ja õppeprotsessides küsimustega *mis* ja *kuidas*. Need hõlmavad üksikisikute, kogukondade ja ühiskondade kõiki arenguaspekte eetilistes, emotsionaalsetes ja teaduslikes tegurites. *Bildung*'i lähenemisviisi kasutamine demokraatiaõppes võimaldab mõista demokraatlikke institutsioone ning demokraatlikke õigusi ja nende rakendamist. Samuti annab see arusaama üksikisiku või ühiskonna võimalustest vajadusel sekkuda, vastu seista ja muutuda. *Bildung* demokraatiahariduses kaitseb ka Euroopa identiteedi mitmekesisust, hõlmates demokraatlikke protsesse kõigil aktiveerimis- ja mõjutasanditel.

Demokraatiaharidus põhineb demokraatia ajaloolisel kontseptsioonil ja mõistmisel selle kolmes erinevas mõõtmes:

1. demokraatlike institutsioonide arendamine,
2. põhiliste demokraatlike ja sotsiaalsete õiguste ning inimõiguste arendamine,
3. demokraatliku sekkumise ja muutuste potentsiaali arendamine.

Seostame eelnevat arusaamaga, et **täiskasvanuharidus on olnud juba ajalooliselt vahend eksperimenteerimiseks ja võrdsete õppimisvõimaluste rakendamiseks kõigile**. Lisaks on täiskasvanuharidus võimaldanud kaasamist ja arutlemist eri teemadel ning edendanud avatud kogukondi (vrd Freire 1972).

Täiskasvanuhariduse diskursust, selle käsitust, ülesandeid ja funktsioone kujundavad riikideüleised organisatsioonid. Täiskasvanuõppe ja demokraatia või demokraatlike arengute suhete valdkonnas on juhtiv roll UNESCO-l, Euroopa Nõukogul, Euroopa Liidul ja OECD-l.

Bildung viitab indiviidile, aga ka ühiskonnale; seda tuleb tõlgendada kui suhet iseendaga, aga ka "maailmaga". Globaalsed probleemid, pagulas-, majandus- ja ökoloogilised kriisid nõuavad, et arendaksime moraalse tundlikkuse ja empaatiavõime üleilmseks oskuseks, et oleksime võimelised mõtlema, tundma ja otsustama globaalsest vaatenurgast. Oleme oma uurimistöole tuginedes näinud, et **demokraatlik haridus võib olla eetikast (õiglus, võrdsus, inimõigused) tingituna võimu jaotamise vahend kodanike ja võimustruktuuride vahel**, mille tulemuseks on narratiivi kaaskujundamine väärtuste pärandi jätkuna.

Demokraatia ja holistilise hariduse käsitused on ajalooliselt seotud, viidates igapäevaelu kontekstile.

Demokraatia nõuab kriitilisust ning teadmisi institutsionaalsetest võimalustest ja võimalustest osaleda. On vaja õppida, et osata leida lahendusi probleemidele, mis ei ole iseenesestmõistetavad ja mida iseloomustavad vastandlikud arvamused.

Näited headest kogemustest:

Demokraatliku osaluse parandamine: Osaluseelarved – Kataloonia. Projekt võimaldab kodanikel vahetult osaleda riigieelarve koostamises, kaasates neid vajaduste kajastamisse, nõudmiste

väljaselgitamise ja eelarvete prioritseerimisse, samuti tekib võimalus jälgida vastutust valitsuse valikutes. | Rohkem infot: <http://acefir.cat>

Koolitaja koolituse andmebaas ja materjalikogu: Epic Light – Soome. Epic Light avaldab meediasisu, mille on loonud noored täiskasvanud, kes seisavad elus silmitsi erinevate väljakutsetega. Kõik tegevused toimuvad rühmades. Epic Lighti eesmärk on motiveerida ja väestada nii loojaid kui ka lugejaid. | Rohkem infot: <https://mieletontavaloa.fi/english/>

Täiskasvanute õppimise julgustamine: Külaülikool – Eesti. MTÜ “Kodukant” julgustab tegutsema külaseltside liikmeid, organiseerima erinevaid tegevusi oma piirkonnas ning looma organisatsioone seal, kus neid veel ei ole. | Lisainfo: <https://kodukant.ee/et/>

Täiskasvanute õpe ja koolituste pakkumine: Autonome Schule Zurich (ASZ) – Šveits | ASZ on iseorganiseerunud ja iseseisev kool, kus kõik olulised otsused tehakse kord kuus täiskogu koosolekul. Olgu vabatahtlik õpetaja või osaleja – otsuste langetamisel hinnatakse kõiki võrdselt. | Rohkem infot: <https://www.bildung-fuer-alle.ch>

Soovitused:

[Makrotasand – poliitika, kodanikuühiskond jne.](#)

Demokraatlike õiguste mõistmine, eriti oskus neid rakendada ja sekkuda, seista vastu ebasoovitavale ja muuta vahendeid. See arusaam tuleb põimida sobivasse konteksti, mis jätab ruumi nägemustele, aga ka võimuküsimuste ja ebavõrdsuse realistlikule hinnangule.

Demokraatiat tuleb õppida. | Kõigil on õigus haridusele. | Riikidevaheline koostöö on ühtse Euroopa jaoks hädavajalik.

[Mesotasand – kogukond](#)

Demokraatiaharidus seostub oskusega suhelda kohaliku keskkonnaga. See võib hõlmata projekte ja näiteid demokraatiahariduse pakkujatest, kaasamise toetajatest, võrgustike moderaatoritest, aga ka poliitikast või kodanikuühiskonnast.

Kogukonna jõud on mõõtmatu. | Täiskasvanute koolitus peab aitama määratleda meie rolle kodanikena. | Kui demokraatlikud on täiskasvanuhariduse organisatsioonid?

[Mikrotasand – Kursused](#)

Siin kohtuvad koolitajate poolt loodud õppe sisu ning õppijate õpivajadused, mis haakuvad õppurite elu ja tegelike vajadustega. Erinevate huvide aktsepteerimine ja osalejate valmisolek lüüa kaasa poliitilistes protsessides.

Demokraatlik haridus peaks arvestama individuaalsete huvide ja vajadustega. | Keskenduge demokraatlikule haridusele | Harjutage demokraatiat klassiruumis.